

Laga skifte infördes 1804-6. Första gårderna, som enskiftades var prästgårderna. Uppmätningarna verkställdes av lantmätaren Tullberg. Bykonvet förvaras på Historiska Museet i Lund. Övrigt om orten var byhandlingarna finna bevarade. Många handlingar har emellertid blivit förstörda. Förr sammankallades bymännen till bystämmor* vid kyrkan, där det i en ring var placerad var sin sten till den. Några andelsföreningar har inte ersatt det gamla bylaget. Tjurförening finns. Tidigare hade herrgårderna i Gårsväs mejeri, men det var blott avsett för gårdens husdjur.

En gång för länge sedan plöjde man upp jorden med ett järn, brände den och stödde ut asken samt jämnade den med en klös. Bönderna fraktade sin såd till Kristianstad och Ystad. Någon skjut-

* Enligt Henrik Nilson sammankallades bystämmorna prästgårderna och kan alltså inte direkt ha ersatts av kommunalstämmorna vilket A. hävdade. Förste kommunalordföranden var kammarherren Henrik Enoch Rosenkrantz på Gårsväs slott.

skyldighet har inte förekommit. Närmaste gästgiveri fanns i Stiby. Få personer har övergått till industriarbete, flera däremot till järnvaruhandeln i Hammenting. Särskilt under 1890-talet utvandrade många emigranter till Amerika.

Redan före 1879 hade Kristian Lindqvist upprättat handelsbod i Ö. Herrestad.

A.s hus är byggt av lersten och träskelätt. Lersten hämtades ofta från Gäddlösa.

Vid bordsplaceringen på kalas placerades släktingarna närmast värdfolket och vännerna längre bort.

1842 tillkom den första skolan. Förste läraren hette Per Jansson. Tidigare hade en man vid namn Sandberg, som allmänt kallades "herren", meddelat undervisning i de olika gårdarna. Någon kyrkoförsamling har inte funnits. Predikanten Mellblom från Hammenting höll ungefär en gång i månaden

möte i Ö. Herrestad. Han tillhörde Skånska missions-
sällskapet (eller Kristianstads brödsällskap). A.
har aldrig varit med om något husförhör.

1868, som var ett dåligt år, för brödena ända
till Ystad för att skaffa rådg till brödbakning.

Gärsväs stationsområde, som gränsar intill
Ö. Herrestad, var tidigare en självständig ~~by~~ by med
egen kyrka. Det hörde till Stiby innan det kom till
Ö. Herrestad. När kyrkan revs ned, använde man
stenen för tillbyggnad av slottet. Några delar av
slottet (källarvalven) härstammar från 1300-talet. Nuväran-
de byggnaden är uppförd i slut 1870-talsstil.

Gärsväs slott och Tugelstadgården har tidi-
gare ägt var sin härad av Ö. Herrestads jord.

A. äger flera böcker med egna uppteckning-
ar om Ö. Herrestad och Gärsväs.